

Русанова Любов Іванівна, Сазанова Лариса Сергіївна,
Харківський національний університет внутрішніх справ
(Харків)

НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ХАРАКТЕРУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КУРСАНТІВ

Анотація. Стаття аналізує відповідні психолого-педагогічні, організаційно-методичні умови, що впливають на процес активізації пізнавальної діяльності курсантів/студентів. У статті наводяться методи активізації пізнавальної діяльності тих, хто навчається, та найбільш активно застосовуються на заняттях з метою підвищення ефективності навчання іноземних мов.

Ключові слова: активізація пізнавальної діяльності, індивідуалізація навчання, міжкультурна комунікативна компетенція, дискусійний метод, метод проектів, інноваційні технології, презентація, програма Power Point, електронна дошка.

Русанова Любов Іванівна, Сазанова Лариса Сергіївна,
Харківський національний університет внутрішніх справ
(Харків)

ОБУЧЕНИЕ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ ХАРАКТЕРА ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КУРСАНТОВ

Аннотация. Статья анализирует соответствующие психолого-педагогические, организационно-методические условия, влияющие на процесс активизации познавательной деятельности курсантов/студентов. В статье приводятся методы активизации познавательной деятельности обучаемых, наиболее активно применяющиеся на занятиях с целью повышения эффективности обучения иностранным языкам.

Ключевые слова: активизация познавательной деятельности, индивидуализация обучения, межкультурная коммуникативная компетенция, дискуссионный метод, метод проектов, инновационные технологии, презентация, программа Power Point, электронная доска.

TEACHING ENGLISH IN DEPENDENCE OF THE CHARACTER OF CADETS' COGNITIVE ACTIVITY

*Rusanova Liubov Ivanivna, Sazanova Larysa Serhiivna,
Kharkiv National University of Internal Affairs
(Kharkiv, Ukraine)*

Abstract. *The article analyzes relevant psychological and pedagogical, organizational and methodological conditions that influence the process of activating cadets' cognitive activity. The article presents methods of activating the cognitive activity which are most actively used in classes by those who study to improve the efficiency of teaching foreign languages.*

Key words: *activation of cognitive activity, individualization of training, intercultural communicative competence, method of discussion, method of projects, innovation technologies, presentation, program Power Point, electronic board.*

Дослідження проблеми навчання іноземної мови в залежності від характеру пізнавальної діяльності є дуже актуальними, хоча і не новими. На всіх етапах розвитку педагогіки та психології до неї зверталось багато вчених, що виявили можливості значного підвищення активності навчально-пізнавальної діяльності тих, хто навчається.

Сучасний стан підготовки кваліфікованих спеціалістів висуває нові вимоги до вищої школи. Серед важливих – формування глибоких професійних знань і вмінь, здатність до гнучкого їх застосування, ініціативність, комунікабельність, творча активність, готовність до безперервного саморозвитку. Курс іноземної мови, який викладається у багатьох вищих навчальних закладах системи МВС України, розрахований

на оволодіння курсантами та слухачами таким рівнем мовної та міжкультурної комунікативної компетенції, який дозволив би їм вільно спілкуватися іноземною мовою в усній та письмовій формах в інтересах служби та задля розвитку своєї особистості. Комунікативна методика, що застосовується на заняттях у зазначених ВЗН, є прикладною та націлена на успішний розвиток здібностей до усного професійного спілкування, створює у курсанта мотивацію до вивчення мови, яка і забезпечує зацікавленість в заняттях, а значить, їх ефективність і результативність. Курсант не може засвоїти навчальний матеріал, який не відповідає потребі у вивченні й не вимагає розумового напруження в навчанні, не вимагає емоційних переживань. Все більшого значення набуває орієнтація навчання на активізацію розвитку пізнавальних і особистісних якостей курсантів. Не слід вважати активізацію навчально-пізнавальної діяльності курсантів у навчанні іноземної мови лише як процес керування їх активності. Не варто забувати, що курсанти/студенти, які вступають до вищого навчального закладу – це люди з різною мовною підготовкою, здібностями засвоєння матеріалу, виховані в різному соціальному середовищі, з різними естетичними смаками, звичками, нормами поведінки, інтересами, а також ставленням до колективу, до себе, до навчання. Управління пізнавальною діяльністю курсантів на основі урахування їх індивідуальних особливостей є одним з найефективніших, але організаційно складних засобів. Щоб досягти високих результатів, необхідно створити відповідні психолого-педагогічні та організаційно-методичні умови, що впливають на процес активізації пізнавальної діяльності курсантів/студентів [1]. Провідні педагоги, які досліджують цю тему, стверджують, що такими умовами є: педагогічно правильне використання принципів розвитку пізнавальної діяльності; різноманітність методів, прийомів та засобів навчання; створення емоційного фону та доброзичливої атмосфери, врахування індивідуальних особливостей курсантів/студентів при організації навчального процесу; комплексне використання технічних засобів навчання. З метою підвищення ефективності

навчання іноземних мов застосовуються передові методи та технології, тобто методи активізації пізнавальної діяльності тих, хто навчається. Прикладами таких методів є дискусійний метод (М.В. Кларін, Г.А. Китайгородська), метод рольових ігор (Г.А. Китайгородська, М.А. Аріян), метод проектів (Є.С. Полат, М.Ю. Бухаркіна), метод використання мультимедійних (комп'ютерних) технологій. Вище зазначені методи не є новими, але їх застосування при навчанні іноземної мови до теперішнього часу не було системним.

Введенням в дискусію може бути опис конкретного проблемного випадку з життя, використання останніх новин, рольова гра, демонстрація відеосюжету, драматизація проблемної ситуації, питання «Що?», «Як?», «Чому?», «Де?», «Чи бачили Ви ...? », «Що вам відомо про...?». Викладач має вміло організувати дискусію, пояснити хід її проведення, виділити головну проблему, розподілити її на підпроблеми, поділити аудиторію на групи, які будуть відстоювати свою точку зору. Під час пояснення викладач має вказати джерело інформації, ознайомити курсантів/студентів з новою лексикою теми, яка вивчається, виконати відповідні лексичні вправи, надати приклад дискусії, обговорити одну з підпроблем разом з усіма групами.

Одним із важливих методів активізації пізнавальної діяльності учнів є метод проектів [2,49]. Сутність проектної методики полягає в умінні вести дискусію у формі діалогу або полілогу – необхідна умова успішної спільної роботи учнів над проектом у невеликих групах. Під час обговорення висувуються аргументи та контраргументи, вибудовується логічна послідовність доказів того, хто виступає. Внаслідок цього, особисто-орієнтоване навчання, що лежить в основі проектної методики, передбачає зміну традиційної схеми взаємодії викладач – курсант, суб'єкт – об'єкт на схему партнерства суб'єкт – суб'єкт [3, 15-34].

У процесі використання інноваційних технологій, як правило, застосовують рольові ігри. При вивченні іноземної мови ігри розвивають пізнавальний інтерес, активізують розумову діяльність. Саме під час гри

відтворюється та моделюється дійсність, відбувається імітація реальних дій, яка сприяє значущості навчального матеріалу для майбутнього поліцейського [4, 187]. Ось декілька прикладів ситуативно-рольових ігор, які здійснюються на заняттях: «Зникла дитина», «Викрадений автомобіль», «Ми заблукали», «Вибачте, як пройти до...», «Крадіжка у номері готелю», «Порушення правил дорожнього руху».

Одним із компонентів активізації пізнавальної діяльності курсантів є використання курсантами Інтернету. Всесвітня мережа має значні переваги: активізація навчальної діяльності курсантів, інтенсифікація навчання та підвищення рівня мотивації, навчальний матеріал краще сприймається і легше запам'ятовується, індивідуалізація навчання, визначення послідовності та глибини засвоєння, темпу роботи, створення сприятного освітнього середовища. В Інтернет-мережі існує багато сайтів для вивчення англійської мови. Усі нижче наведені сайти безкоштовні, орієнтовані на користувачів різного рівня володіння англійською мовою та побудовані у різних форматах. Сайт **LearnEnglish** має матеріали для вивчення англійської в різних форматах: уроках, іграх, спілкуванні в чатах.

Сайт **Situational English** ставить за мету вивчення англійської через ситуації.

Сайт **Real-english.com** містить уроки, статті та відео з вивчення сучасної англійської мови.

Сайт **ESLPod.com** пропонує вивчати англійську мову за допомогою подкастів. Роздрук та словники до подкастів надаються.

Сайти **Film English** та **ORORO.TV** навчають англійській мові під час перегляду популярних фільмів.

Сайт **MySpelling** допомагає тим, хто хоче поліпшити правопис англійською.

Сайти **ManyThings** та **Exam English** орієнтовані на тих, хто готується до тестів або іспитів з англійської (IELTS, TOEFL, TOEIC).

Мультимедійні засоби як засіб інтенсифікації процесу викладання іноземної мови у вищій школі можуть охоплювати електронні підручники, презентацію інформації за допомогою програми PowerPoint, електронні

інтерактивні дошки. Електронні інтерактивні дошки та програма Power Point є найбільш універсальними засобами навчання, які активно застосовуються викладачами. Усі навчальні теми з іноземної мови, які вивчають курсанти різних спеціальностей мають розробку у програмі PowerPoint. Презентації, розроблені у цій програмі, дають можливість не тільки наочно подати лексико-граматичний матеріал теми, що вивчається, а й виконати велику кількість навчальних та перевірчих вправ, розроблених у цікавій формі та забезпечених ключами для самоконтролю. Матеріал висвітлюється на екрані електронної інтерактивної дошки, і це надає кожному курсанту активно працювати на занятті. Такий вид роботи сприяє візуалізації та структурності вправ, а це, в свою чергу, підвищує мотивацію та зацікавленість студентів. [5, 20-27]. Наприклад, ознайомившись з темою «Обшук місця скоєння злочину», а головне, засвоївши нову вузькоспеціалізовану лексику, курсанти можуть переходити до такого лексичного завдання, як «Опишіть показану на екрані модель обшуку приміщення». Курсанти мають описати її та надати повну характеристику рухів поліцейських, вказати, де може застосовуватись такий вид обшуку, порівняти її з іншими вказаними на екрані, вказати на переваги застосування саме цієї моделі та недоліки застосування іншої.

Отже, пізнавальна активність тих, хто навчається у немовному ВНЗ, становить складне психолого-педагогічне утворення, що синтезує в собі низку компонентів, про які було сказано вище. Особливий зв'язок існує між пізнавальною активністю і пізнавальним інтересом студентів/курсантів. Іншими словами, якщо заняття не є цікавим, прийоми та методи викладання не приваблюють, не стимулюють до пошуку нової інформації, то дійсно чекати на високу пізнавальну активність вихованців не доводиться. Тому основним критерієм вирішення окресленої проблеми є інноваційні засоби й методи викладання задля формування та розвитку особистісних якостей тих, хто навчається.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Опанасюк М. М. Інноваційні методи викладання української мови як іноземної у технічному університеті [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://conf.vntu.edu.ua/humed/2010/txt/Opanasyuk_Korzhenko.php. – Назва з екрану.
2. Джава Надія. Проблемні методи навчання іноземних мов. Дискусія. // Нова педагогічна думка. – 2005. – № 3. – с. 49.
3. Полат Е. С. Метод проектов на уроках иностранного языка. // Иностранные языки в школе. – 2000. – №2 – 3. – с. 15 – 34.
4. Бочарова Т.И. Комплексная деловая игра как средство формирования профессиональных навыков и функций специалиста: дис. канд. пед. наук: 13.00.08 /Т.И. Бочарова – Ставрополь, 2006. – с. 187.
5. Денисова, Ж. А. Мультимедийная презентация языкового материала как методический прием [Текст] / Ж. А. Денисова, М. К. Денисов // Иностранные языки в школе – 2008. - №3. – с. 20-27.